

Råd om insamling, gallring och gåvor

Om att ta emot gåvor – och att tacka nej:

När man blir erbjuden en gåva till hembygdsföreningen eller museet kan det vara bra att tänka igenom följande

- Finns det liknande föremål i samlingarna, och i sådana fall - är dessa väldokumenterade? Om man måste välja mellan, säg, fem äldre spinnrockar i samlingarna som är utan någon särprägel och utan proveniens (bakgrundshistoria), eller att ta emot en spinnrock med anknytning till bygden (tillverkare, ägare eller liknande), så kan det faktiskt vara bättre att göra plats för den nya.
- Har föremålet någon anknytning till hembygdsföreningens insamlingsområde? (Man måste självklart inte begränsa sig till sådana föremål, men kan även ta emot annat som är unikt eller intressant i mån av utrymme.)
- Om man redan har ett liknande föremål kan man ta in ett nytt som rekvisita – men detta måste tydligt framgå till givaren. För juridiskt korrekta formuleringar, se den gåvoblankett som finns att ladda ned här på sidan!
- Har föreningen resurser att ta hand om föremålet på ett bra sätt, och har man förvaringsutrymme för det?
- Om man känner sig tveksam på ovanstående punkter kan det vara bättre att tacka nej till gåvan.

Om gallring av föremål:

Många hembygdsföreningar sitter med samlingar som har vuxit dem över huvudet, och som de därför inte mäktar sköta. Men man behöver inte vara rädd för att gallra bland sina föremål. En vettig gallring kan göra att man får en bättre överblick över det man har kvar, och orkar ta hand om det på ett bättre sätt. I bästa fall kan man dessutom frilägga ytor så att man får bättre utrymme både i magasin och utställningar. Och om man gallrar får man en känsla för vad som fattas i samlingarna, så att man eventuellt kan gå ut och aktivt samla in föremål.

- Gallra bort föremål som är trasiga och bortom all reparation.
- Gallra bort sådant som man har (för) många exemplar av, och som inte har någon proveniens.
- Glöm inte vid en eventuell gallring att man alltid skall kolla först om föremålet har någon proveniens.
- Gallra bort föremål som är infekterade av insekter och är svåra att rädda.
- OBS! Det kan vara värd att kolla om grannföreningen är intresserad av något av det man själv har för mycket av! I bästa fall kan man t o m byta till sig något annat som fattas i ens egen samling.

Om att använda föremål som rekvisita:

Om föreningen har många dubletter av föremål, kan man fundera över ifall man skall

avregistrera några (förslagsvis de som är utan proveniens) och använda dem som rekvisita till till exempel skolverksamhet. Det har ett stort pedagogiskt värde att barn och andra besökare får prova på att använda föremålen, se hur de fungerar och känna hur det är att hålla i dem. Detta är också mycket värdefullt för personer med synnedsättning.

Om att samla in föremål:

De flesta hembygdsföreningar som startades under första halvan av 1900-talet sitter med en nästan identisk bas av föremål, nämligen föremål från det gamla bondesamhället. På varje hembygdsgård kan man till exempel ha en uppsättning skomakarverktyg, en hörna med skolföremål och böcker, en uppsättning jordbruksredskap, redskap knutna till textilframställning och en samling vagnar och jordbruksmaskiner. Kanske var det sådana föremål man tyckte var intressanta och som man samlade in under denna period. Dessa föremål är självklart värdefulla i sin egen rätt. Men det kan också vara en idé att tänka igenom om det finns något utmärkande för den egna bygden som man skulle kunna fokusera mera på. I stället för att passivt vårda sina samlingar som de flesta föreningar gör idag, kan föreningen gå aktivt ut och samla in föremål.

- Finns/fanns det någon lokal industri, hantverkare, konstnär eller liknande vars verksamhet man kan/bör dokumentera?
- Finns det "hål" eller brister i samlingarna som kan kompletteras?
- Låt det bli känt i lokalpressen att man söker efter föremål.
- Se till att det finns beredskap för att ta emot de saker som kommer in, och tänk också igenom noga vad föreningen inte vill ha.

Text: Kristin Thorrud © Stockholms läns hembygdsförbund